

ZAMONAVIY JAMIYATDA DINNING ROLI.

Zokirjonova Xushnozaxon

Farg'ona Davlat universiteti 2-kurs talabasi

xushnozaxonzokirjonova0@gmail.com

Anotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy jamiyatda dinning roli turli ilmiy nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Din axloqiy qadriyatlarning shakllanishi, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, ilm-fan va ta'lim rivojiga hissa qo'shish kabi muhim jihatlarni o'z ichiga oladi. Maqolada dinning global muammolarni hal qilishdagi o'rni ham ko'rib chiqilib, uning noto'g'ri talqin qilinishi natijasida yuzaga keladigan radikalizm va ekstremizm muammolari tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida tarixiy va zamonaviy dalillarga asoslangan holda dinning inson hayotiga va jamiyat taraqqiyotiga ta'siri yoritiladi.

Kalit so'zlar: din, jamiyat, axloqiy qadriyatlar, ijtimoiy barqarorlik, ilm-fan, ta'lim, diniy bag'rikenglik, radikalizm, sekulyarizm, global muammolar.

Аннотация: В данной статье анализируется роль религии в современном обществе с различных научных точек зрения. Религия включает в себя такие важные аспекты, как формирование моральных ценностей, обеспечение социальной стабильности, вклад в развитие науки и образования. Также в статье рассматривается место религии в решении глобальных проблем, а также анализируются проблемы радикализма и экстремизма, возникающие в результате неправильного толкования религии. В ходе исследования освещается влияние религии на человеческую жизнь и развитие общества на основе исторических и современных фактов.

Ключевые слова: религия, общество, моральные ценности, социальная стабильность, наука, образование, религиозная терпимость, радикализм, секуляризм, глобальные проблемы.

Annotation: This article analyzes the role of religion in modern society from various scientific perspectives. Religion encompasses important aspects such as the formation of moral values, ensuring social stability, and contributing to the development of science and education. The article also examines the role of religion in addressing global issues, as well as analyzing the problems of radicalism and extremism that arise from its misinterpretation. The research

process highlights the influence of religion on human life and the development of society based on historical and contemporary evidence.

Keywords: religion, society, moral values, social stability, science, education, religious tolerance, radicalism, secularism, global issues.

Kirish: Din insoniyat tarixida eng qadimiy ijtimoiy institutlardan biri bo'lib, u shaxsiy e'tiqod doirasidan tashqariga chiqib, jamiyat taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy dunyoda ilmiy-texnologik taraqqiyot, globallashtirish va sekulyarizmning kuchayishi fonida dinning jamiyatdagi o'rnini haqida turli fikrlar mavjud. Ayrimlar uni inson ma'naviyatining asosiy sifatida ko'rsalar, boshqalar uni ijtimoiy muammolarni keltirib chiqaruvchi omil sifatida baholaydilar. Ushbu maqolada dinning ijtimoiy hayotdagi roli, uning axloqiy qadriyatlar, ijtimoiy barqarorlik, ilm-fan va ta'lim rivojiga qo'shgan hissa ilmiy nuqtayi nazardan chuqur tahlil qilinadi.

Dinning axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishdagi o'rnini. Axloq va ma'naviyat har qanday jamiyat barqarorligining asosiy hisoblanadi. Din qadimdan insonlar ongida yaxshilik va yomonlik tushunchalarini shakllantirish, ma'naviy tarbiya berish hamda axloqiy me'yorlarni belgilash vazifasini bajargan.

Dinning axloqiy qadriyatlarga ta'siri. Turli dinlar axloqiy normalarni o'z e'tiqod tizimiga muvofiq tarzda shakllantirgan. Masalan:

Islom: Halollik, adolat, sabr-toqat, saxovat va halollik asosiy qadriyatlardir ("Alloh sizlarga adolatli bo'lishni, ehson qilishni buyuradi" – Nahl, 90).

Xristianlik: Muhabbat, kechirimlilik, saxovat va kamtarlikni targ'ib qiladi.

Buddizm: Tinchlik, hayotga hurmat, bag'rikenglik va taqvodorlikni asosiy qadriyat sifatida ko'rsatadi.

Oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash. Din oilaviy munosabatlarni tartibga solish va mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. Masalan:

Islomda nikoh muqaddas hisoblanadi va ajralishning oldini olishga urg'u beriladi.

Xristianlikda ham oila ijtimoiy hayotning markaziy sifatida qabul qilinadi.

Buddizm va Hinduizm ham oilaviy qadriyatlar va ajdodlarga hurmat muhim o'rin egallaydi.

Dinning jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikka ta'siri. Ijtimoiy barqarorlik dinning eng muhim funksiyalaridan biridir. Diniy e'tiqod odamlarga ma'naviy asos berish bilan birga, jamiyatda tinchlik va totuvlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Dinni totuvlik va bag'rikenglik omili sifatida ko'rish. Qur'onda "Dinda majburlash yo'q" (Baqara, 256) degan tamoyil mavjud bo'lib, bu din bag'rikenglikni rag'batlantirishini ko'rsatadi.

Xristianlik va Buddizm ham tinchlik va boshqa din vakillariga hurmat tamoyili mavjud.

Zamonaviy dunyoda turli din vakillari o'rtasida muloqot va tinchlik tashabbuslari amalga oshirilmoqda.

Diniy tashkilotlar va xayriya ishlari. Ko'plab diniy tashkilotlar qashshoqlikka qarshi kurash, inson huquqlarini himoya qilish va ijtimoiy adolatni ta'minlashga hissa qo'shmoqda.

Ilm-fan va ta'lim rivojida dinning o'rni. Din va ilm-fan munosabati murakkab bo'lib, tarixiy jihatdan turlicha talqin qilingan.

Dinning ilm-fanga qo'shgan hissasi. Musulmon olimlari: Ibn Sino (tibbiyot), Al-Xorazmiy (matematika), Al-Biruniy (astronomiya) kabi olimlar ilm-fanni rivojlantirishga hissa qo'shgan.

Xristian universitetlari: Oksford, Sorbonna kabi universitetlar dastlab cherkov qoshida tashkil etilgan.

Zamonaviy ilm-fan va din munosabati. Bugungi kunda din va ilm-fan orasidagi munosabat yanada murakkablashib, falsafiy va axloqiy muhokamalar mavzusiga aylangan.

Dinning noto'g'ri talqin qilinishi va uning oqibatlari. Dinning ba'zan noto'g'ri talqin qilinishi ekstremizm, radikalizm va diniy ziddiyatlarning kelib chiqishiga sabab bo'ladi.

Ekstremizm va radikalizm. Ayrim ekstremistik guruhlar diniy tamoyillarni buzib talqin qilib, zo'ravonlik va adolatsizlikni oqlashga harakat qiladilar. Bunday holatlar dinning mohiyatini buzib ko'rsatadi.

Dinning siyosatlashtirilishi. Dinning siyosiy maqsadlarda ishlatilishi jamiyatda qarama-qarshiliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Bunday holatlarning oldini olish uchun din va davlat o'rtasidagi munosabatni muvozanatli shakllantirish muhimdir.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy jamiyatda dinning roli murakkab va ko'p qirrali bo'lib, u axloqiy qadriyatlarni shakllantirish, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, ilm-fanni rivojlantirish va global muammolarni hal qilishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, dinning noto'g'ri talqin qilinishi radikalizm va nizolarni keltirib chiqarishi mumkin. Shuning uchun jamiyatda diniy bag'rikenglikni targ'ib qilish va dinning to'g'ri tushunilishini ta'minlash dolzarb masala hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qur'oni Karim – O'zbekiston musulmonlari idorasi nashri, Toshkent, 2017.
2. Ibn Xaldun. Muqaddima – Islom falsafasi va jamiyatshunoslik bo'yicha asosiy manba, Qohira, 1377.
3. Ibn Sino (Avitsenna). Tib qonunlari – Tibbiyot va ilm-fan rivojida dinning o'rni haqida, Buxoro, XI asr.
4. Al-Xorazmiy. Hisob al-Hind – Matematika va ilm-fanning rivojiga diniy omillar ta'siri, Bag'dod, IX asr.
5. Al-Biruniy. Hindiston haqida kitob – Din, ilm-fan va falsafa o'rtasidagi aloqalarni tahlil qiladi, G'azna, XI asr.
6. Max Weber. Protestant etika va kapitalizm ruhi – Din va iqtisodiy taraqqiyot munosabatlari, Germaniya, 1905.
7. Karen Armstrong. The Case for God – Zamonaviy jamiyatda dinning o'rni, London, 2009.
8. Huntington, Samuel. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order – Din va global siyosiy jarayonlar, Nyu-York, 1996.
9. John Esposito. Islam and Politics – Dinning siyosiy hayotdagi o'rni, Oksford, 2011.
10. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – O'zbekistonda din va davlat munosabatlari, Toshkent, 2021.
11. Bryan S. Turner. Religion and Modern Society: Citizenship, Secularisation and the State – Dinning zamonaviy jamiyatdagi o'rni, Kembrij, 2011.
12. Jürgen Habermas. Between Naturalism and Religion – Sekulyarizm va din o'rtasidagi ziddiyatlar, Kembrij, 2008.

